

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 28. januarija 1891.

Obseg: Rezatev češpljevega drevja — Kako bode z našo govedorejo poslej. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Rezatev češpljevega drevja.

Češpljevo drevo (in tudi sliva) je najtrmoglavnejše izmed vseh, s katerimi ima vrtnar opravilo; malo se zmeni za namere sadjarjeve in se le težko uda rezatvi. Ako hočeš s češpljevim drevjem ravnati kakor s hruševim ali z drugim, prav gotovo ničesar ne dosežeš; vede se ti, kakor razposajenec, ki je miren, dokler vidi šibo, ako se obrneš od njega, pa ti kmalu kako novo nagodi. Češpljevo drevo se maščuje navadno s tem, da ostane nerodovitno.

Vseh oblik z vodoravnimi vejami češplja ne prenese, ostane nerodna, ali ti pa stori 50 % dolge rodne mladike. Poskušali so z vsemi špalirskimi oblikami, a trud se jim nikdar ni poplačal.

Po teoriji bi moralo biti češpljevo drevje zato, ker rabi mnogo toplote, špalirsko drevje. Po teoriji je to res, napačno pa v praksi. Češpljevo drevo mora stati na samem ter imeti od vseh strani zraka, ako naj ti rodi.

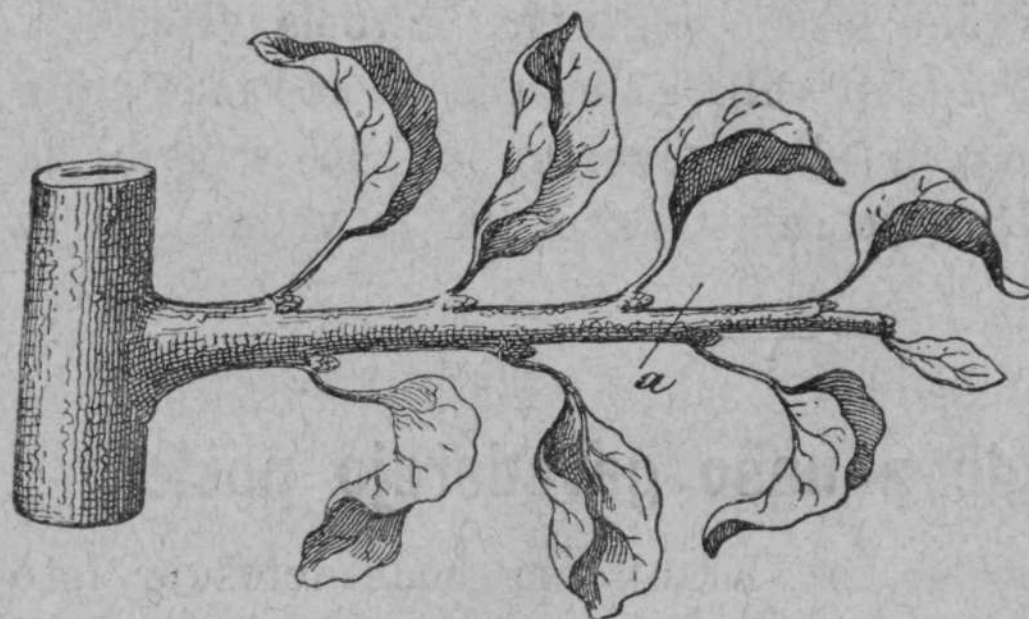
Vrh češplji bodi okroglast, ta oblika jej najbolje ugaja.

Rodnega lesa je češplji veliko teže pridobiti, nego drugemu drevju, tudi ga je teže ohraniti zdravega.

Recimo, mladika pod. 1. je lanska voditeljica kakega češpljevega drevesa.

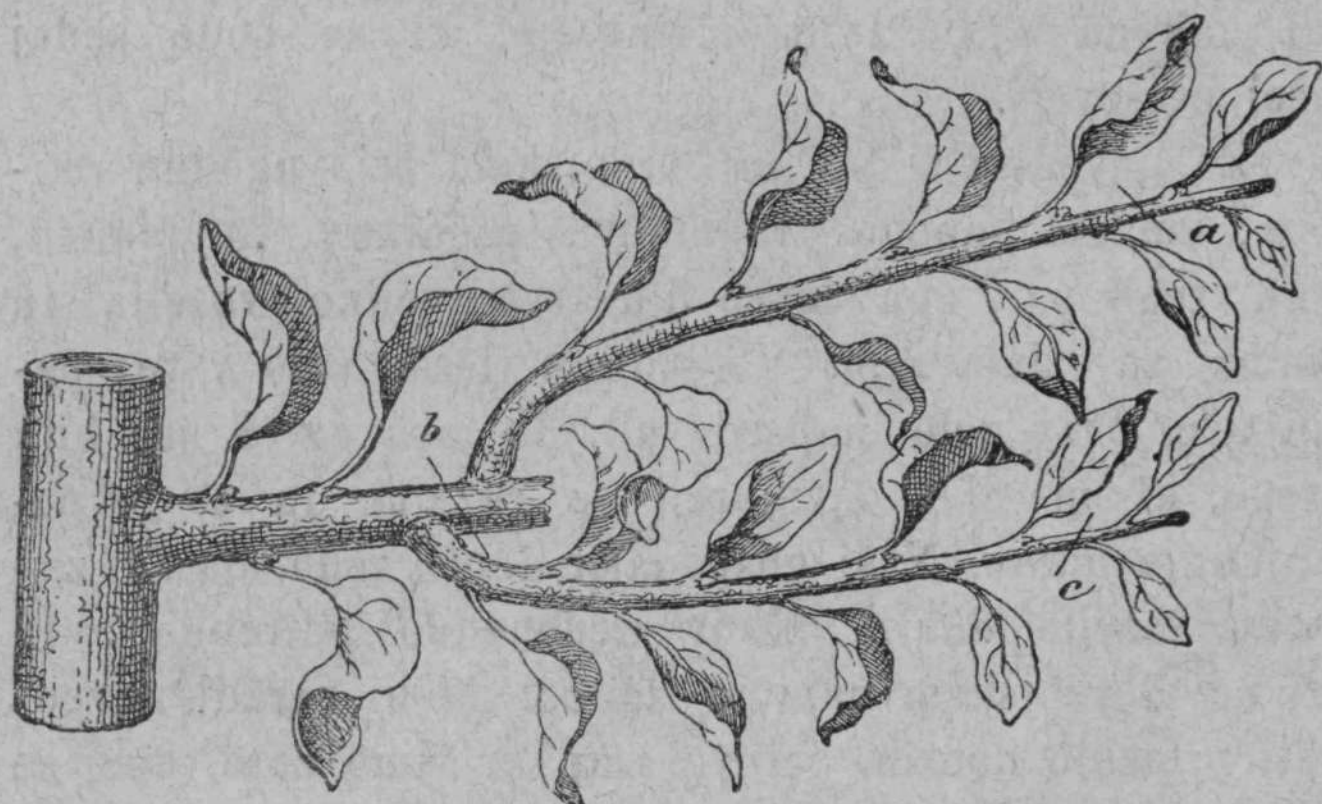
Pomladi ima ta mladika po vsej dolžini le lesne pope. Tej mladiki bomo odrezali celo gorenjo tretjino, in sicer zato, da silimo vse ostale pope odgnati.

Na spodnji tretjini prišli bodo vsled te rezatve iz popov *a* nekaj milimetrov dolgi poganjki, ki nosijo na konci venec cvetnih popov in je v njih sredini lesni pop, iz katerega zraste drugo leto poganjek, ki bode daljšal letošnjega.

Podoba 2.

Popi *b* na drugi tretjini pognali bodo 3 do 6 centimetrov dolge poganjke, po vsej dolžini polni cvetnega popja.

Podoba 3.

Popi *c* zgornje tretjine pognali bodo krepke lesne poganjke, katere bodeš moral priščipavati.

Prvo obščipavanje je zarad oblike rodni mladik najvažnejše delo. Češpljevo drevo hoče vedno spodnje pope glušiti. Ako si prvokrat premalo odščipnil ali pre-

pozno, raste ti še poganjek, a spodaj ne razvije se noben popek.

Pri češpljevem drevesu moraš prvokrat tako odščipniti, da ti ostane še pet listov (glej pod. 2. a), in sicer zato, da prisiliš spodnje pope pognati in da se premene v rodne mladike.

Drugič odščipni do osmega lista (glej podobo 3. a), ako se je naredil le en poganjek. Če pa sta dva poganjka, odreži enega pri *b* (glej podobo 3.) in z drugim ravnaj, kakor je gori povedano, t. j. odščipni ga do 8. lista.

Prihodnjo pomlad bode toraj naša voditeljica taka, kakeršno kaže podoba 1. Mladike *c* pusti pri miru, pazi pa na poganjek, ki izraste iz popa, sredi cvetnih popov stoječega, ter ga odščipni do 5. lista, ker s tem dosežeš najprej cvetje, v prihodnjih letih pa rodne mladike.

Mladike *a* odreži pri *c* do petega ali šestega popa in pri *d* prihodnje leto do najnižjih cvetnih popov. Taka močna rezatev žene sok k plodom in sili speče pope da se pretvorijo v roden les.

Mladike *c* reži pri *e* na 4 do 5 $\frac{1}{m}$ dolge palice, na katerih nastanejo potem spodaj ravno taki popi, kakor pri prejšnjih.

Pri češpljevem drevesu ne smeš nikdar zabiti, vseh na rodnem lesu stoječih poganjkov kratko, t. j. na 4 do 5 listov, odščipniti; če jih pustiš, da postanejo daljši, ne store ti rodnega lesa, in rodne mladike se hitro izpremene v navadne lesene poganjke, oziroma veje.

Vse tu povedano velja pa seveda le za razne vrste pritličnih češpelj in sliv, kakeršne so po vrtovih, za visokodebelne češplje, zlasti ako jih je veliko, pa ni tako ravnanje.

Kako bode z našo govedorejo poslej.

Za govedorejo na Kranjskem bode letošnje leto zelo pomenljivo, ker smo prepričani, da se prične sedaj silno napredovanje v tej panogi kmetijstva, in sicer zaradi zakona o povzdigi živinoreje, ki se bode sedaj pričel izvrševati.

Za govedorejo so na Kranjskem zelo ugodne razmere; imamo mnogo travnikov, pašnikov in planin, razen tega pa ima naše ljudstvo veliko veselja in razuma za živinorejo. V zadnjih letih smo v tej panogi uže prav zelo napredovali, le ena ovira je bila povsod, ki ni dala živinoreji se razviti, in to je pomanjkanje bikov. Naši gospodarji dobro vedo, da je zadostno število dobrih bikov neobhodno potrebnih, in vsaj na Gorenjskem nam je znano, da ni zaradi nevednosti premalo dobrih bikov, ampak samo zato, ker se z bikom nihče ali malo kedo rad ukvarja. Slišali smo na Gorenjskem za odgovor na prigovarjanje, naj si več bikov omislijo, od dobrega gospodarja tole: Dobro vem, kaj je vreden dober bik, imam tudi veliko škode, ker mi vsled slabih bikov ostane toliko krav jalovih, ali mi pa skote slaba teleta, a zato vendar sam nočem imet

bika, raje plačam od vsake krave petak junčevine. Z novo postavo bode pa županstvo prisiljeno skrbeti za zadostno število bikov, s tem bode izginila velika ovira napredku živinoreje, in če bode tudi postava ob začetku delala marsikaj težkoč in ovir, kmalu se bode poznal blagodejen njen vpliv, in le čudili se bomo, zakaj se je s pozno vpeljavo tega zakona toliko zamudilo.

Kakor smo gori rekli, zakon se bode letos pričel izvajati. Uže lansko leto smo ga priobčili v našem listu tukaj prijavljamo njega izvršilno naredbo v glavnih potezah.

1.) Županstvo mora meseca januarja vsakega leta naznaniti okrajnemu glavarstvu, koliko je v občini plemenih krav in junic ter za pleme sposobnih (poldrugoletnih) bikov.

2.) Okrajno glavarstvo določi število potrebnih bikov v občini, t. j. za vsakih 100 krav enega bika, ter naroči županstvu skrbeti, da je zadostno število.

3.) Vsi imetelji bikov morajo do konca meseca februarja zglasti svoje plemenjake za licencevanje. Mlajši nego poldrugo leto ne sme biti noben bik, ki se pred komisijo pripelje.

4.) Bike je zglasti pri županstvu.

5.) Okrajno glavarstvo določi potem po dogovoru z deželnim odborom, kje in kedaj bode v času od 15. aprila do 15. maja komisija bike pregledavala.

6.) Komisija glasuje z večino glasov. Član komisije ne sme glasovati, če tudi sam zglasti svojega bika za licencevanje.

7.) Da je bil bik licencevan, potrdi komisija s posebnim listom. Licencevanega bika prihodnje leto ni pripeljati pred komisijo, razen kadar je imetelj posebno pozvan.

8.) Komisija mora sestaviti zapisnik ter vanj zapisati tudi vse, kar se je zapazilo glede pospeševanja živinoreje. Prepisek tega zapisnika je poslati o osmih dneh deželnemu odboru in c. kr. kmetijski družbi kranjski.

9.) Stroške licencevanja je pravično in primerno razdeliti med živinorejce celega okraja.

10.) Junčevino za občinske bike določi občinski zbor, za zasebne bike, pa imetelj.

11.) Pri izvršitvi postave potrebne tiskovine založi deželni odbor, kjer jih je kupiti.

12.) Župan mora nadzirati licencevane bike glede njih porabe in zdravja na podstavi zakona.

13.) Če občina izgubi na en ali drug način enega bika, mora to precej naznaniti glavarstvu ter skrbeti za drugega bika.

14.) Teleta, stara manj nego 4 tedne, ne smejo se klati.

15.) Glavarstvo mora skrbeti, da se novi hlevi primerno zidajo.

Iz teh kratkih črtic lahko vsak posname, kaj zahteva zakon od občine, oziroma od živinorejcev, zato naj za časa, t. j. prav precej skrbe, da zakonu zadoste,